

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 23-24 травня 2024 року)

Одеса -2024

УДК: 1:403:316.6 (08)

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 23-24 травня 2024 р.) 181 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Орленко Ірина Миколаївна - доктор філософії, завідувачка Одеського обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія безпервної освіти» Одеської обласної ради.

Збірник матеріалів VII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; аналізують Голодомор-Геноцид-Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; показують трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; розкривають сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; розглядають філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства та філософію синергетики. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 27 червня 2024 р.)

показником цієї інтегративності є раціональність виконуваних функцій і їх органічний взаємозв'язок.

Як стверджували багато філософів, проблема особистості в філософії – це перш за все питання про те, яке місце займає людина в світі, ніж вона фактично є і ким вона може стати, які межі її вільного вибору і соціальної відповідальності.

У дискусіях з питань співвідношення економіки і політики, захисту навколишнього середовища, розширення середовища проживання людини і т.д. висловлюються побоювання щодо того, що розвиток науки і техніки може призвести до зниження порогу гуманності і людяності. У зв'язку з цим виникає ряд питань: чи не занадто дорогою ціною дістається людству прогрес? Чи не слід перед обличчям атомної небезпеки піти в сферу особистого життя? і т. п. Дані питання свідчать про важливий переломний момент в формуванні уявлень про людські цінності, про зміну ціннісних орієнтацій, про пошук дієвих світоглядних і духовних ідеалів на шляхах подолання суспільних і індивідуальних протиріч, конфліктів.

Економічна свобода на практиці означає право розпочинати або припиняти власну справу, купувати будь-які ресурси, використовувати будь-яку технологію, виробляти будь-яку продукцію і пропонувати її для продажу за будь-якою ціною, вкладати свої кошти на власний розсуд. Слід розуміти, що ці права не забезпечують гарантованого успіху для кожного підприємця. Він може виробляти будь-яку продукцію, встановлювати на неї будь-яку ціну. Проте немає гарантії, що хтось її купить, оскільки споживачі також користуються економічною свободою, тобто свободою особистого вибору, яка не менш важлива, ніж свобода підприємництва. Кожний споживач має право вільно купувати будь-який товар або послугу, пропонувати свої послуги для виконання будь-якої роботи; відмовлятися від будь-якої роботи; використовувати власні ресурси за умови, що не порушує прав інших людей. Ці права свободи також не дають ніяких гарантій, тобто підприємець має право запропонувати свої послуги, але нікого не можна змусити прийняти їх.

Список використаної літератури

1. Петінова О.Б. Економічна людина: досвід соціально-філософської експлікації: Монографія. Одеса: Друкарський дім, 2016. 336 с.

Нівня Ганна Олександрівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права, Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса, Україна

КОРЕКТНА МОВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ

Орієнтація на інклюзивність, толерантність та недискримінацію є однією з провідних тенденцій сучасності. Метою даного спрямування є побудова соціуму,

в якому взаємодія між індивідами та соціальними групами здійснюється на засадах прийняття та взаємоповаги. Таке соціальне середовище є діалогічним і комфортним для усіх.

Питання толерантної взаємодії є актуальним для людей з інвалідністю, оскільки інвалідність – це одна з ознак, за якою може здійснюватися дискримінація. Важливим аспектом толерантного спілкування є коректна мова, адже дискримінація нерідко здійснюється саме через образливі висловлювання щодо людей з інвалідністю.

В сучасному українському суспільстві спостерігаються позитивні зсуви щодо розповсюдження коректної мови. Коректні формулювання закріплено на законодавчому рівні. Так, згідно з законом 2249–VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо соціального захисту осіб з інвалідністю», у більш ніж 30-ти законах України слова і словосполучення «інвалід», «дитина-інвалід» та «інвалід війни» замінено на «особа з інвалідністю», «дитина з інвалідністю» та «особа з інвалідністю внаслідок війни» [5]. Таким чином акцент переміщено з інвалідності на людину. В останні роки в медіа-просторі та в буденному міжособистісному спілкуванні образливі висловлювання поволі поступаються коректним формулюванням.

Підкреслимо, що процес утвердження в комунікативному просторі принципів коректної мови є далеким від завершення. Ми можемо говорити лише про позитивні тенденції, адже і сьогодні ще можна почути висловлювання типу «глухий» або «контужений» замість «нечуючий» або «особа з контузією». Але в даній доповіді ми окреслимо протилежну проблему, а саме, надмірну коректність у мові. Ще в ХХ столітті прийнятними вважалися поняття «каліка», «дефективна людина», «знедолений інвалід», «дитина з вадами» та інші висловлення, неприпустимі з позицій сучасних цінностей. По мірі зростання тенденції до толерантності та взаємоповаги мова трансформувалася і основними правилами коректної мови стали: ідентифікація людини, а не її інвалідності, уникання негативних виразів або жертвених слів, використання лексики, що виражає повагу до людей з інвалідністю [3, с. 25]. Такі трансформації, безумовно, є позитивними. Але на них процес реформування мови не зупинився. Так ще нещодавно цілком прийнятне поняття «людина з особливими потребами» наразі вже відносять до образливих, аргументуючи це тим, що особливі потреби є у всіх: «Ви любите приймати гарячий душ, наприклад, я холодний» [1]. Але ми вбачаємо гостре протиріччя в одночасному запереченні у осіб з інвалідністю особливих потреб та орієнтації на побудову доступного міського та цифрового середовища. Люди з інвалідністю об'єктивно мають потреби, яких позбавлені умовно здорові особи: люди з порушеннями мобільності потребують пандусів і ліфтів, незрячим необхідні програми екранного доступу, біла тростина і т.д. [3, с. 26]. Отже, образливим пропонується вважати висловлення, яке відображає об'єктивну дійсність. Порівняння ж потреби особи з інвалідністю у засобах реабілітації з вподобаннями щодо температури води в душі вважаємо не

співмірним, оскільки останні належить, скоріше, до особистих переваг людини, а не її потреб

Некоректним сьогодні вважається і формулювання «люди з обмеженими можливостями». Це пояснюється тим, що ті чи інші обмеження мають усі люди: «людина не може однією рукою підняти 500 кілограмів» [2] с. 13]). Проте, здоровий глузд підказує, що йдеться про можливості, обмежені порівняно з можливостями умовно здорової людини. Отже дане формулювання подається як образливе, хоча очевидно, що фізичні можливості людини з інвалідністю в цілому поступаються таким в умовно здорової людини.

Дискримінаційне забарвлення сьогодні знаходять і у таких метафоричних формулювань як «сонячні діти», «люди дощу», тощо. Н. Островська зазначає, що такі маскувальні слова викривлюють життєву ситуацію людини [4]. Словом, висловлювання, які, свого часу, було введено для політкоректності згодом набувають негативного забарвлення. Можна припустити, що таким чином будь-яке висловлювання, що ідентифікує людину з інвалідністю приречене згодом розкриватися у негативному сенсі.

Безперечно, важливо здійснювати аналіз мови, що сприяє побудові комфортного для усіх комунікативного простору. Але, у світлі окресленої проблеми, важливо поглянути на питання коннотацій в трохи іншому ракурсі. Замість пошуку образливого значення тих чи інших висловлювань, люди з інвалідністю можуть через свою діяльність сповнювати такі висловлювання позитивними коннотаціями. Таким чином люди з інвалідністю замість позиції жертви займатимуть активну соціальну позицію. Крім того, зникне потреба постійно змінювати набір коректних висловлювань, безперервно шукаючи все більш нейтральні, політкоректні варіанти, іноді перетворюючи пошук на самоціль.

Зазначимо, що тут йдеться про висловлювання, які вище було окреслено як дискусійні, наприклад, «людина з особливими потребами», а не такі, що мають явно негативне, принизливе забарвлення, наприклад, «каліка». Отже, важливо зберігати баланс між толерантністю висловлювань та їх об'єктивністю.

Список використаної літератури

1. Андрейців І. Словничок освіченого українця. Як можна і не можна говорити про людей. *Українська правда*: веб-сайт. URL:
2. Бутиліна О. В. Про політкоректність суспільства до осіб з інвалідністю. *Мова і право*: 2018 рік: матеріали всеукр. Наук-практ. Семінару, 26 жовт. 2018 р. Дніпро: ДДУВС, 2018. С. 10-15.
3. Нівня Г. О. Інклюзивна комунікація як фундамент інклюзивного суспільства. *Гілея*. Сер. «Філософські науки». 2023. Вип. 1-2 (180-181). С. 23-27.
4. Островська Н. Як коректно писати та говорити про людей з інвалідністю. *Media-коло*: веб-сайт. URL: <https://mediakolo.sumy.ua/the->

media/education/1514-nina-ostrovska-iak-korektno-pysaty-ta-hovoryty-pro-liudei-iz-invalidnistiu.html (дата доступу: 14.05.2024).

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: закон від 19 груд 2017 р. № 2249-VIII. URL:

6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2249-19#Text> (Дата звернення: 10.05.2024).

Паршина Олександра Павлівна, здобувачка 4 року навчання спеціальності 024 Хореографія факультету музичної та хореографічної освіти
Науковий керівник – **Атаманюк Зоя Миколаївна**, доктор філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СПАДКОЄМНІСТЬ ПОКОЛІНЬ І РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Спадкоємність поколінь і розвиток суспільства відіграють ключову роль у філософії. Проблема розглядається через призму передачі знань, цінностей та культурних норм від одного покоління до іншого. Філософи розглядають спадкоємність як основу для збереження та розвитку суспільства, а також як засіб формування ідентичності та стійкості культурних систем. Арістотель вважав, що спадкоємність поколінь є важливою складовою соціальної структури. Він підкреслював значення передачі знань і мудрості від попередніх поколінь до наступних. Також погоджуюсь з цією думкою, а також хочу додати, що крім передачі знань та мудрості треба виховати морально і фізично здорову дитину.

Чому саме морально і фізично? Малорухливий спосіб життя призводить до зниження IQ на національному рівні та негативно впливає на розумові здібності людства загалом. Зважаючи на те, що ми любимо посидіти й полежати, цей факт викликає не лише подив, а й занепокоєння. До недавнього часу показники IQ підвищувалися в середньому на три пункти щодесятиліття в усьому світі відтоді, як цей тест почали використовувати. Цей феномен називається «ефект Флінна» на честь психолога, який уперше описав його. А морально тому що, не зважаючи на те, що 20% молоді страждає на психічні розлади, а дослідження вказують на те, що для гармонійного розвитку пріоритет має бути наданий вихованню дитини з самого його народження.

У сучасному світі питання передачі знань та мудрості від одного покоління до іншого втрачає не лише актуальність, а й розширює свої межі, охоплюючи аспекти морального і фізичного розвитку. Моральність та фізичне здоров'я стають не менш важливими елементами успадкування, оскільки вони не лише впливають на індивідуальний розвиток, але й мають вагомий вплив на соціальний прогрес та загальне благополуччя суспільства.

ГОЛОДОМОР - ГЕНОЦИД - ХОЛОКОСТ : ПРОБЛЕМА ПІЗНАННЯ МОРАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ РОЗВИТКУ XXI СТОЛІТТЯ

СЕКЦІЯ 3. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Ворніков Віктор Іванович	53
СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР «ДОГОВОРУ»: ОСОБИСТІСНА ТА ВІРТУАЛЬНА КОМУНІКАЦІЇ	
Городнюк Людмила Степанівна	56
ЕВОЛЮЦІЙОВАНА ЛЮДИНА В ЕВОЛЮЦІЙОВАНІЙ РЕАЛЬНОСТІ: НОМО DIGITALIS У ЗОНІ ТУРБУЛЕНТНОСТІ, ХАОСІ І ФУТУРОШОЦІ СУЧАСНОСТІ	
Добролюбська Юлія Андріївна	61
КОНЦЕПЦІЯ УЯВНОГО МУЗЕЮ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ	
Коваленко Євген Миколайович, Вraith Галина Яківна	65
ПОНЯТТЯ «КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ» ТА ЇЇ СКЛАДОВІ	
Коваленко Каріна Сергіївна, Шакур Наталія Валеріївна	67
ФІЛОСОФІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ЗАГРОЗИ VS МОЖЛИВОСТІ	
Крохмаль Олександр Миколайович	70
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР МЕНТАЛЬНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	
Лазько Антон Вікторович	72
ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ БУТТЯ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
Нівня Ганна Олександрівна	73
КОРЕКТНА МОВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ	
Паршина Олександра Павлівна, Атаманюк Зоя Миколаївна	76
СПАДКОЄМНІСТЬ ПОКОЛІНЬ І РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА	
Реутський Василь Анатолійович	77
ЩОДО РІЗНИХ АСПЕКТІВ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРШИХ ЧОТИРЬОХ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	
Самойлова Поліна Едуардівна, Поплавська Тетяна Миколаївна	79
ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОГО ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ	
Світлицька Віолета Романівна, Петінова Оксана Борисівна	82